

Animal Health Matters.
For Safe Food Solutions.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

Federal Department of Economic Affairs,
Education and Research EAER
State Secretariat for Economic Affairs SECO

Загальні аспекти відвідування ферми

Чернадчук Михайло Михайлович
0672359202
mikhaylo.chernadchuk@gmail.com

Київ

2017

*При великій кількості радників
справа складеться....
Цар Соломон.*

Спостерігайте, оцінюйте і рекомендуйте

Що робити: спостерігати
Для чого: дати оцінку
Коли: під час **візиту**

Перед поїздкою на ферму

- **Передивіться записи за попередні місяці**
- **Розмір, вік, вага по стаду**
- **Виробництво молока: кількісні - якісні**
- **Зміни що відбувались**
- **Принцип вибраковки**
- **Показник соматика**

Передивитись стан здоров'я та відхилення по стаду
Раціон, історію і результати досліджень кормів

Розглянемо пошук місць, де можна заробити на фермі

- Два шляхи підвищення рентабельності
  - збільшення надоїв
  - скорочення витрат
- Порахувати, а чи вигідно багато доїти?
  - співвідношення жир\білок
  - Ефект від здоров'я та довголіття
- Розглянемо ключові моменти в управлінні годівлею

Інструменти для визначення проблем на фермі

(ключові моменти в управлінні годівлею)

- Ефективність використання корму
- Якісні показники молока
- Розмір частинок зерна та грубих кормів
- Ферментація силосу/сінажу
- Сечовина в молоці
- Дослідження калу
- Кондиція тіла

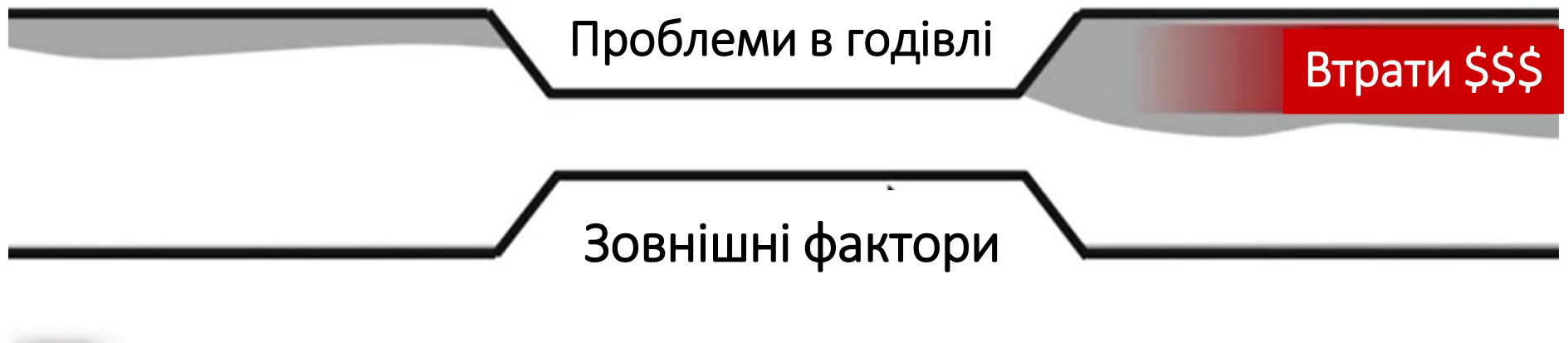

WHO'S IN CONTROL? YOU OR HER?

Лімітуючі фактори

Зниження ризиків

покращення ефективності використання корму (конверсія)

**Економіка ефективності
використання корму
(31 кг молока, 3 грн кг СР)
Mike Hutjens**

ЕВК (конверсія) (кг молока/кг СР)	Споживання СР (кг/день)	Різниця (збережено/день)
1.30	24	11,3 грн
1.40	22,5	
1.50	21,3	8,20 грн

Покращення ефективності використання корму

Ефективність виробництва молока

**ЕВМ: кг відкорегованого по 3,5% жиру молока поділено
на кг СР спожитого корму**
Наприклад: 30 кг молока / 20 кг СР = 1,5

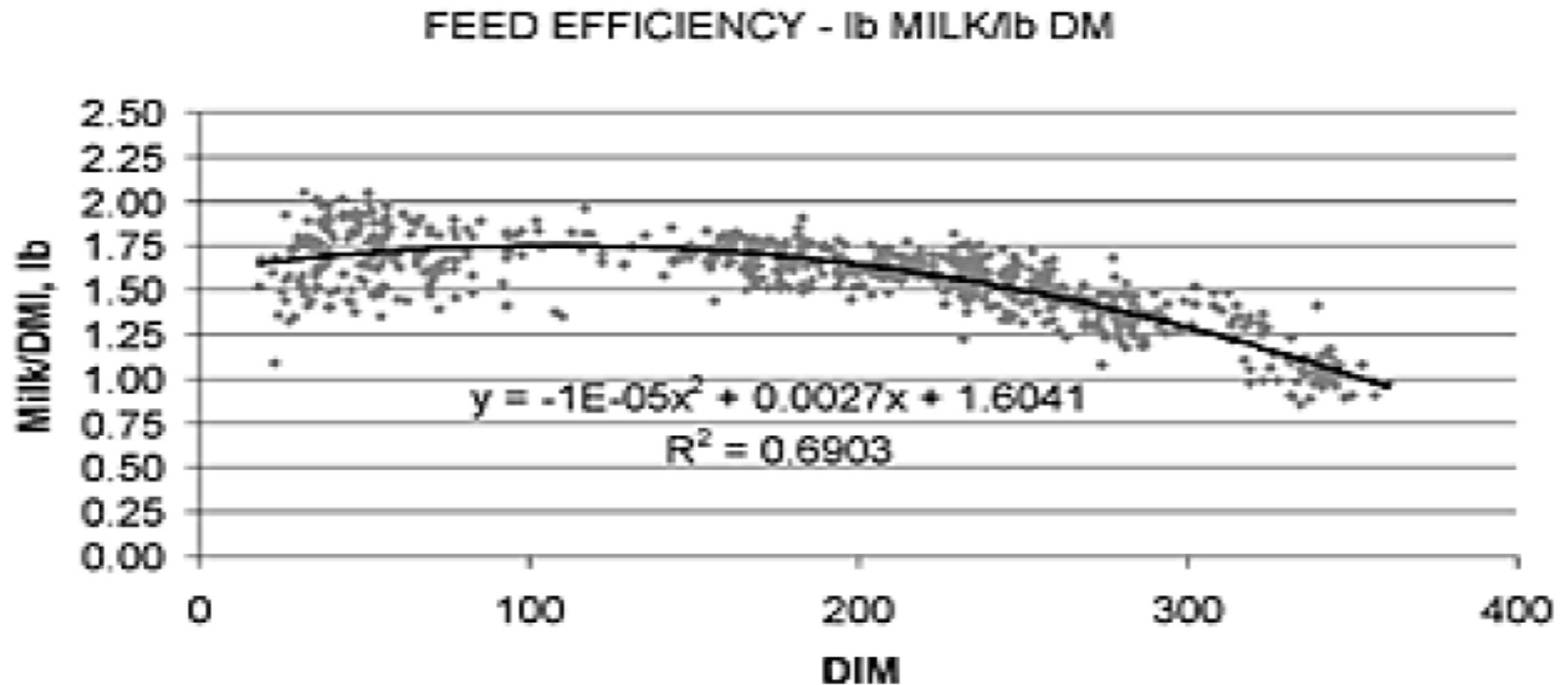
(Ресурс: Hoard's Dairyman)

ВП група, дорослі корови	> 1,7
ВП група, первістки	> 1,6
НП група	> 1,3
Для всіх один ЗЗРаціон	> 1,5
Новотільна група	< 1,5
Всі разом	< 1,3

Ефективність використання корму та дні лактації

(Ресурс: Hoard's Dairyman)

Якісні показники

Основними компонентами молока є
лактоза, жир і білок.

- **Лактоза.**

Вміст лактози в молоці залежить від породи, і його не можна швидко змінити, змінивши програму годівлі. Лактоза вважається осмотичним регулятором, що контролює кількість виробленого молока. Вміст лактози в молоці корів голштинської породи, як правило, становить 4,8–5%.

- **Жир.**

У молоці є певна кількість жирних кислот, яка різниться довжиною вуглецевого ланцюжка (від 4 до 18 одиниць).

Жир — найбільш змінюваний компонент молока, який можна легко коригувати за допомогою годівлі.

- **Білок.**

Білок достатньою мірою залежить від породи, але його можна змінити й з допомогою годівлі. Білок молока складається з певної кількості протеїнів, що, в свою чергу, поділяються на власне протеїнові й небілкові фракції.

Склад молока дуже залежить від генетики й програми розведення тварин. Вважається, що генетика обумовлює близько 50% варіативності. Успадкування відсотка білка й жиру — 0,2–0,3.

Якісні показники

Співвідношення - жир / білок молока (Ресурс: Hoard's Dairyman)

	Жир %	Протеїн %	Протеїн до жиру	протеїну/жир
Айшир	3,85	3,15	82%	0,81
Брауншвіц	3,98	3,3	83%	0,82
Монбільярд	4,46	3,31	74%	0,75
Голштин	3,7	3,02	82%	0,81
Джерсей	4,59	3,58	78%	0,78

Відношення протеїну до жиру

> 0,9 – корови втрачають жирність молока

- Добавка жирів / олій до раціону
- Ацидоз рубця
- Дифіцит енергії / низьке споживання корму

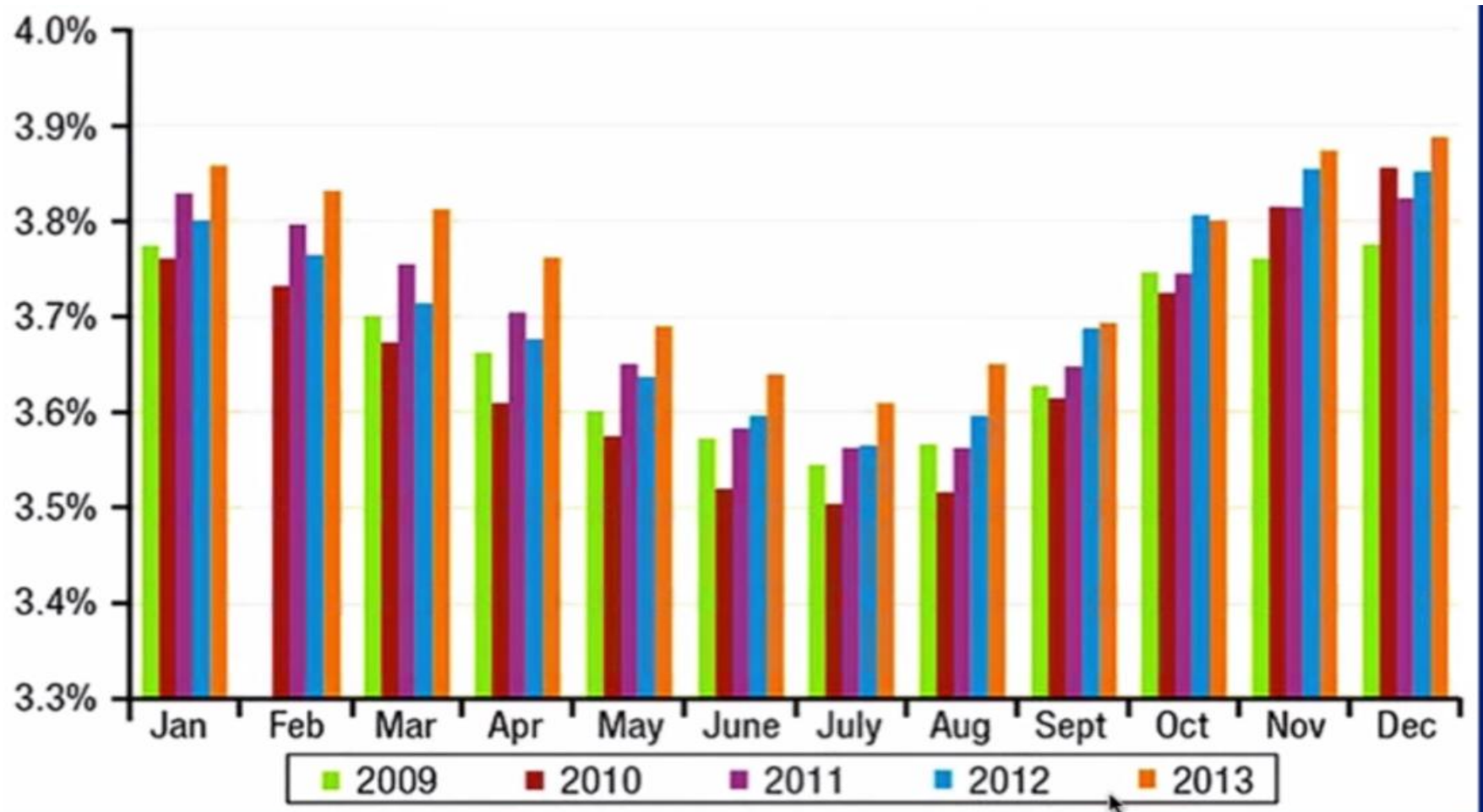
< 0,75 – корови втрачають протеїн молока

- розбалансовані аміно кислоти раціону, недостатня кількість
- поганий мікробіальний синтез у рубці
- недостатньо байпасного протеїну
- субклініка кетозу, проблеми з печінкою

Процент жиру молока протягом 2009 -2013 років (Geuss)

ЗНИЖЕННЯ СОМАТИЧНИХ КЛІТИН ТА ВПЛИВ МАСТИТУ

- Кожен випадок зниження соматичних клітин може призвести до підвищення надою молока на 1 – 1,3 л в день
(Від 3 до 2 або від 200000 до 100000 клітин / мл)
- Менше 1 відсотка дійних корів на лікуванні / випадків маститу

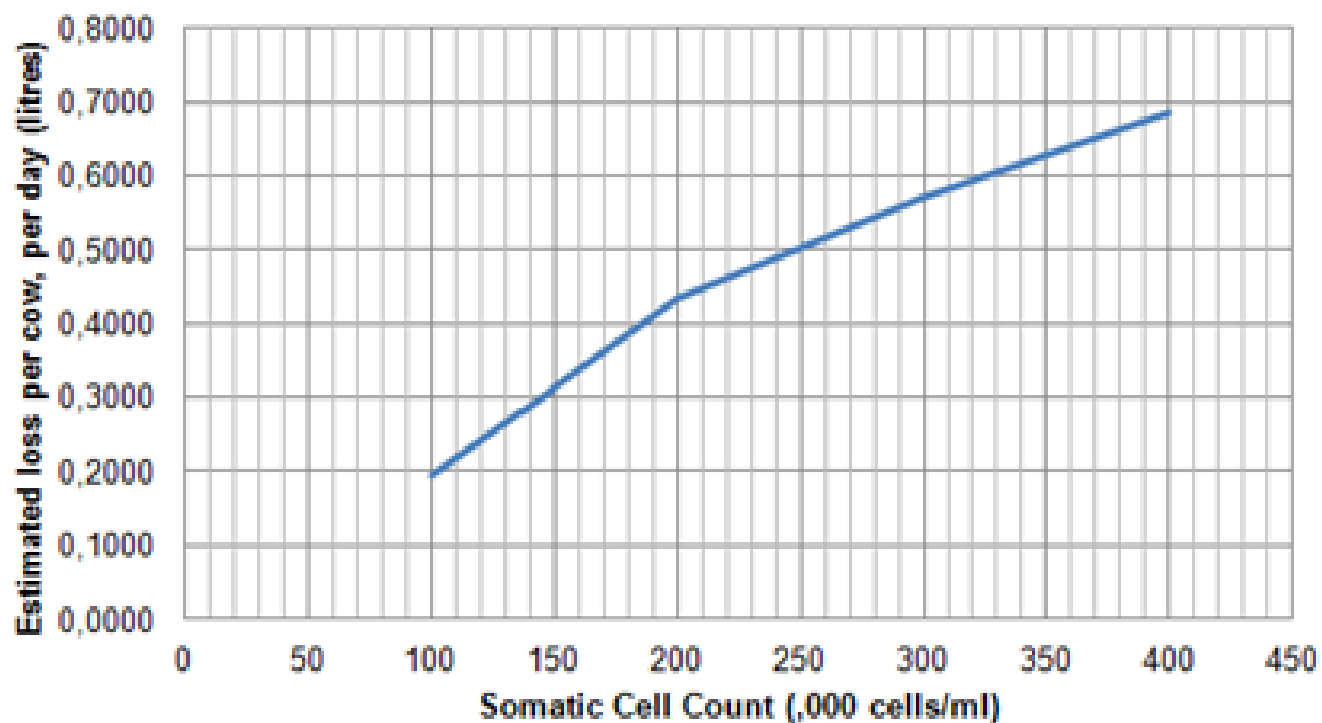

Зниження соматичних клітин

Вплив маститу

* Based on Production loss due to subclinical mastitis (Halasa *et al.*, 2009)

Milk loss associated with SCC

Заготівля грубих кормів

НДКперетравна

Анотації НДКперетравна
DAIRYLAND лабораторії

Зразок	В середньому	Діапазон
Змішане сіно	47	32-62
Бобове сіно	46	32-61
Злакове сіно	55	38-73
Змішаний сінаж	42	25-60
Бобовий сінаж	42	25-58
Злаковий сінаж	61	51-72
Кукурузний силос	60	48-71

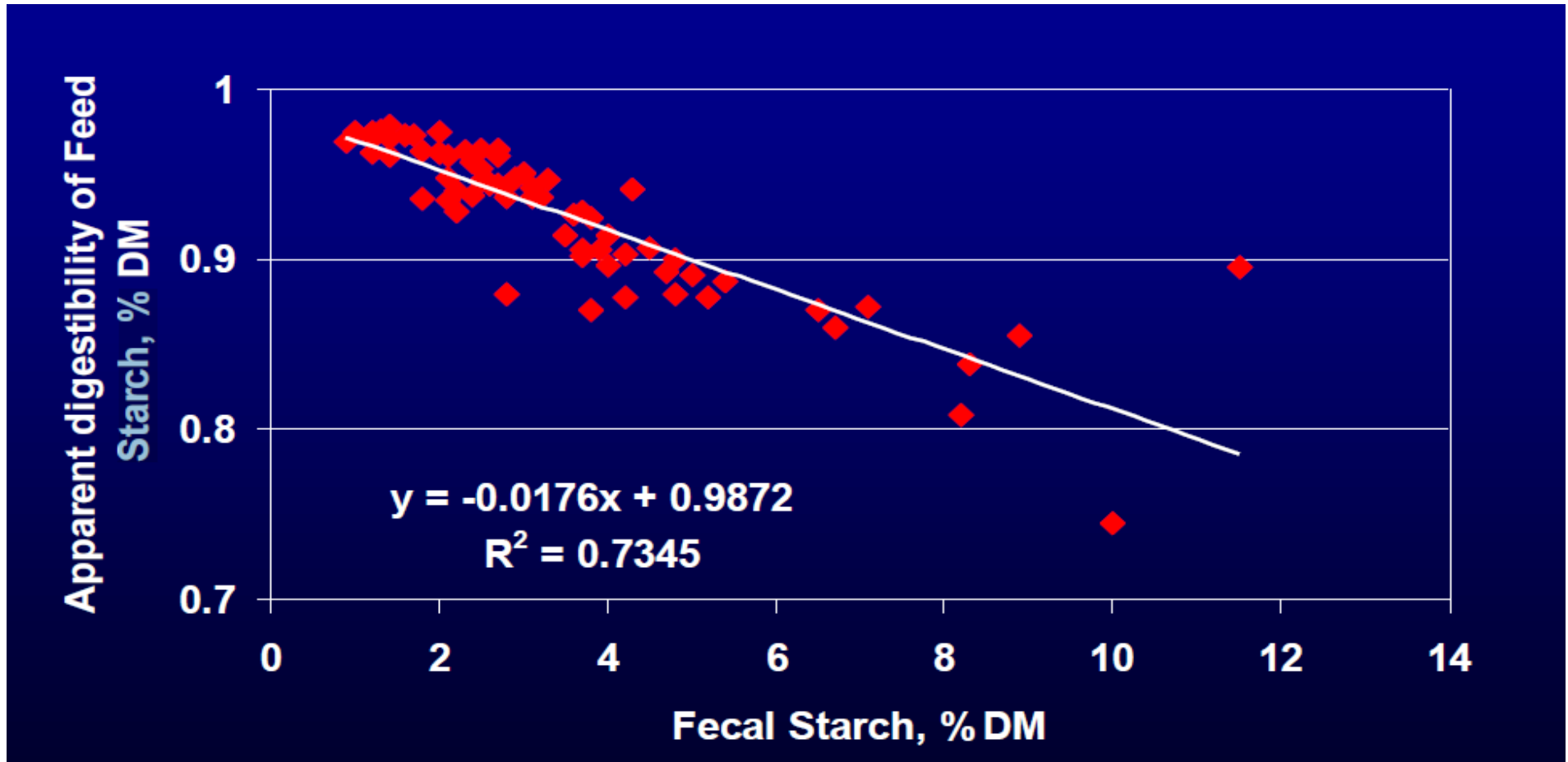
НДКперетравна корму - 0,6 кг молока = 1% більше НДКперетравна

крохмаль в навозі

Засвоюваність кормів: крохмаль і фекальний крохмаль (% СВ)

(Ресурс: Hoard's Dairyman)

Реакція по молоку

- Крохмаль в калових масах повинен бути нижче 4,5%, що показує більше 90% засвоєння.
- Якщо знизити фекальний крохмаль хоча б на одиницю (Абсолютне зниження з 10% до 9%), виробництво молока може збільшитись 0,3 л (споживання СР залишається сталим).

дайте корові зателіти. концентруйте на днях доїння

- На кожен додатковий день (сервіс періоду чи днів доїння) зниження молочної продуктивності на 0,1 л за день
- Після 200 днів доїння, ефективність використання корму знижується на 0,1 одиницю на кожні 50 днів

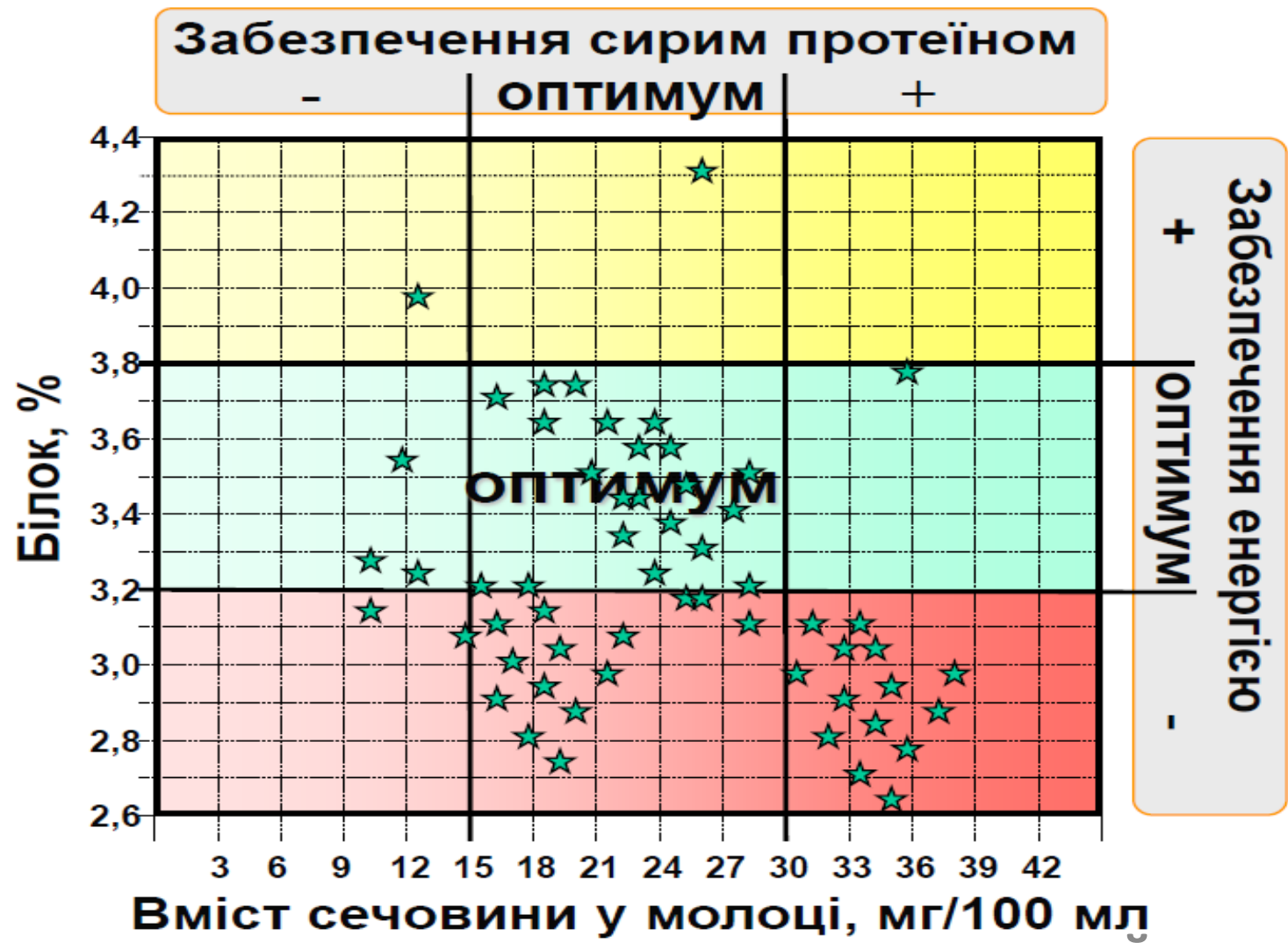

Зниження MUN (азот сечовини в молоці)

	Азот сечовини в молоці, мг\дл
Дуже старі принципи	12-16 (*2,14=25,6)
Старі принципи	10 -14 (*2,14=22,5)
Нові керівні принципи	8 -12 (*2,14=19,5)
Репродуктивні проблеми Забруднення зовнішнього середовища	> 16 (*2,14=34,6)
Втрати білка	(від 10 до 15) =+1 кг Соев.шрот

Місячний контроль

Йоганн Хойслер

Вирощування телят та телиць

- **Збільшити випойку (молока або замінника):**
  - 1,5 до 2 кг / молока / день,
  - якісний старт (комбікорм)
- **Середньодобові прирости 0,8 кг і отел в 23 - 24 місяці від народження:**
  - 800 грн (заощадження) на місяць по кормам
  - 1,5 кг молока більше

КЛЮЧОВІ МОМЕНТИ В УПРАВЛІННІ ГОДІВЛЕЮ

Інструменти для визначення проблем на фермі

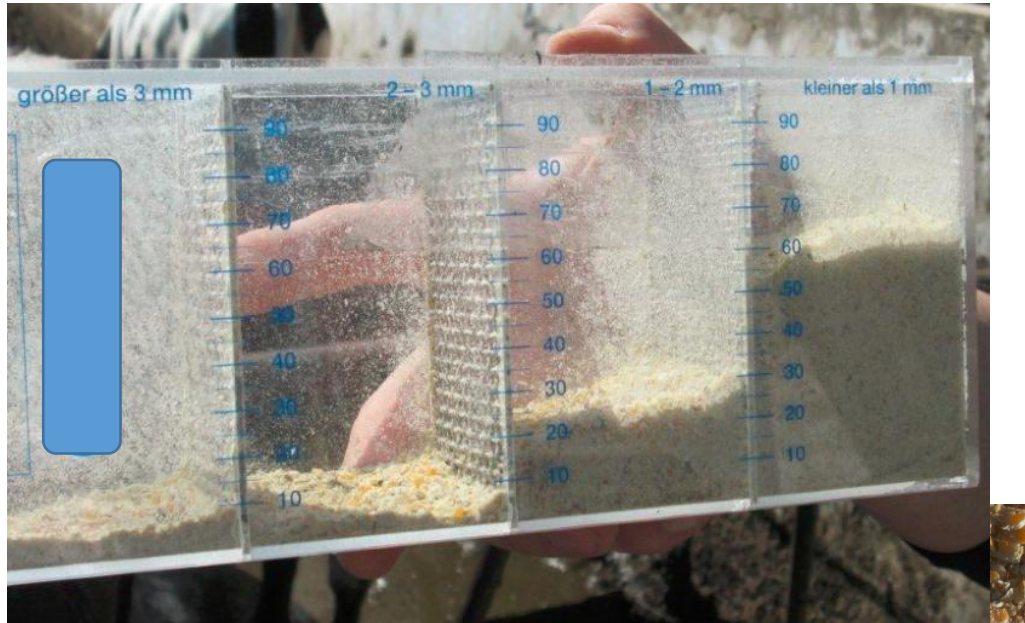
Аналіз досліджень лабораторних зразків та візуальна оцінка кормової бази

Oddy							
Analysis	Investigation/order number:	Harvest/dark:	Number:	Prep/anal:			
	681614/003421888	-		Ashtech Ireland Ltd, H. Warren			
	pl pt			Samay Summerhill Road, DUNBOYNE			
Results in g/mg, unless stated differently.	Result	product	dry matter	Target-value	Mean	Result	dry matter
DM	379			320-360	358	Crude ash	41
pH	3.9			3.5-4.2	3.9	Dig OM% (%OM)	76.9
Acetic acid	11			10-16	13	NDF ₆₀₀ factor (%CP)	7
Lactic acid	46			40-60	46	Crude protein	72
UPL	0.30	1.61			1.01	Cr Protein total	78
UPV	0.37	0.87			0.96	Soluble Cr Prot(%CP)	68
POA	6	16			10	Crude fat	43
POIN	17	48			42	Crude fibre	187
POIE	26	68			66	Sugar	< 12
R _{UM}	28				19	Starch	377
NCP	93				90	Bypass starch (%)	29
Structure value	1.4			1.7-2.0	1.7	Bypass starch (g)	110
						NDF	329
						NDF digest (%NDF)	46.7
						ADF	181
						ADL	16
Dutch feedvalue							
	Result	dry matter	Target-value	Mean	Result	dry matter	Target-value
VCM	984			920-1000	954	VOS	737
VEV ₁	1834			1800-1900	1830	FOSt ₁	831
DVE ₁	88			40-60	83	OER ₁ 2 hours	8
OER ₁	-87			-60 - -20	-40	FOSt ₂ 2 hours	260

Подрібнення комбікорму. Тест на просіювання.

ВАЖЛИВО!!!

Подрібнення кукурудзи:
діаметр часток не більше 2 мм,
краще мука.

(не стосується пшениці, ячміння,
вівса та жита)

1- (> 3мм) до 5%

2 – (2-3мм) до 5%

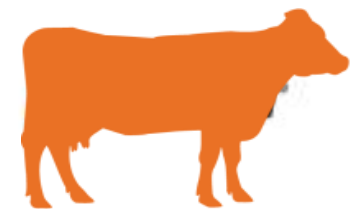
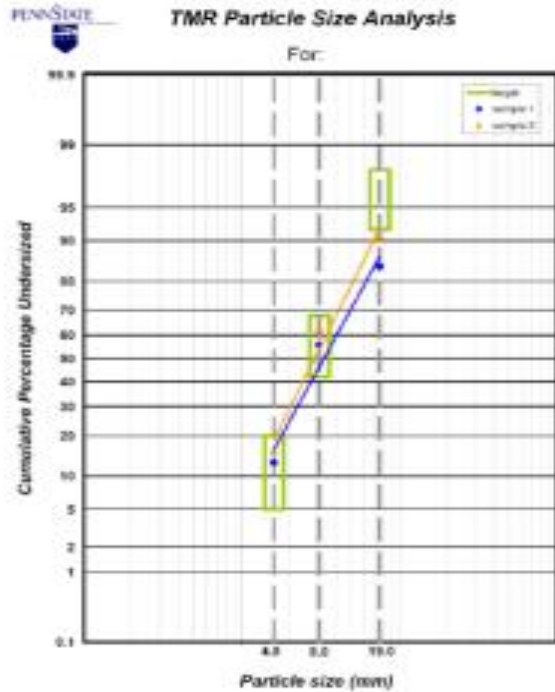
3 – (1-2мм) до 20%

4 – (< 1мм) 80 %

Сепаратор корму

Вимірювання подрібнення кормів

Сепаратор для грубих кормів

Penn State

		Верхне	2	3	Нижне
1,1 мм 3те сито	TMR	8-15	>40	>30	<20
	Сінаж	>40	>40	>20	<5
	Силос кукур	5-15	>50	<30	<5
4,0 мм 3те сито	TMR	2-8	30-50	30-50	<20
	Сінаж	10-20	40-75	20-30	<5
	Силос кукур	3-8	10-20	30-40	<5

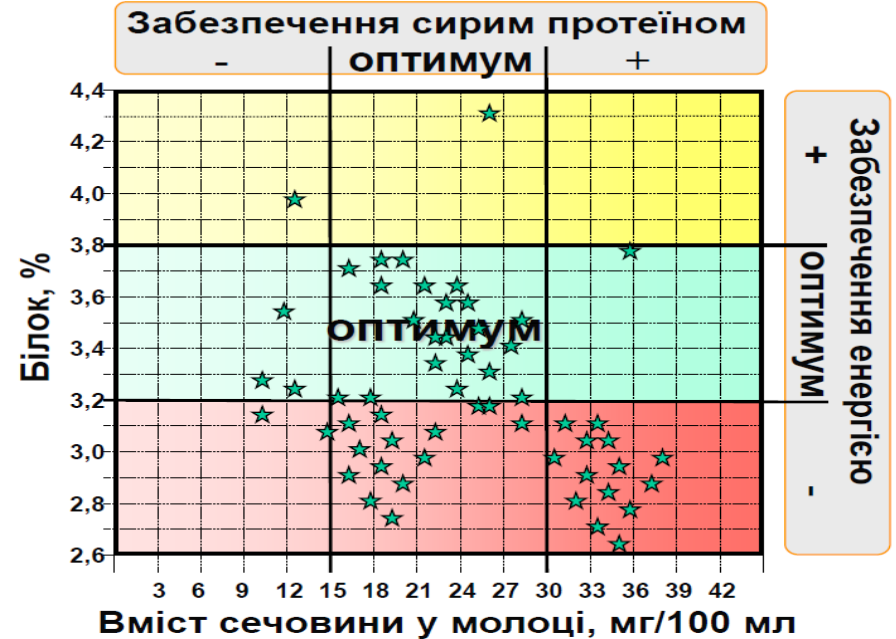
ЕКСПРЕС Тест молока на сечовину.

Експрес метод
визначення
азот сечовини в
молоці за 60 сек.

Експрес метод
визначення
сечовини в молоці
1,5 – 3 хв.

Місячний контроль Йоганн Хойслер

Експрес метод визначення сечовини в
молоці
Не завжди точний.
Похибка від 5% до 35%.

Схема контролю повноцінності годівлі по даним вмісту в молоці білку та сечовини (Дурст, Віттман, 2003)

Вміст білку,%	Вміст сечовини мг\100мл	Причини відхилень	Як відхилення проявляються на тваринах
1	2	3	4
Низьке, < 3,10	Меньше 15	Недостатньо енергії та сирого протеїну	Інтоксикація печінки, субклінічна ацетонемія, порушення відтворення: затримка овуляції кісти яєчників, зниження молочної продуктивності.
	20-30	Недостатньо енергії	Інтоксикація печінки, порушення відтворення
	Вижче 35	Недостатньо енергії та надлишок протеїну	Сильна інтоксикація печінки, слабо виражена охота, катарально гнійне запалення статевих шляхів, кісти яєчників
Середнє, 3,3-3,6	Меньше 15	Недостатньо сирого протеїну	Порушення функції яєчників, зниження надоїв
	15-25	Годівля в нормі	-----
	Вижче 30	Надлишок сирого протеїну	Інтоксикація печінки, кісти яєчників
Високе, >3,9	Меньше 15	Надлишок енергії недостатньо сирого протеїну	Загроза ожиріння корів перед запуском, важкі роди, кетоз проблеми з відтворенням після розтелу
		Надлишок енергії	Загроза ожиріння корів з високим сервіс періодом, важкі роди
	Вижче 30	Надлишок енергії та сирого протеїну	Повільне відновлення матки, запальні процеси в матці після родів, отікання вимені, субклінічний кетоз, кісти яєчників, порушення функції пейнки

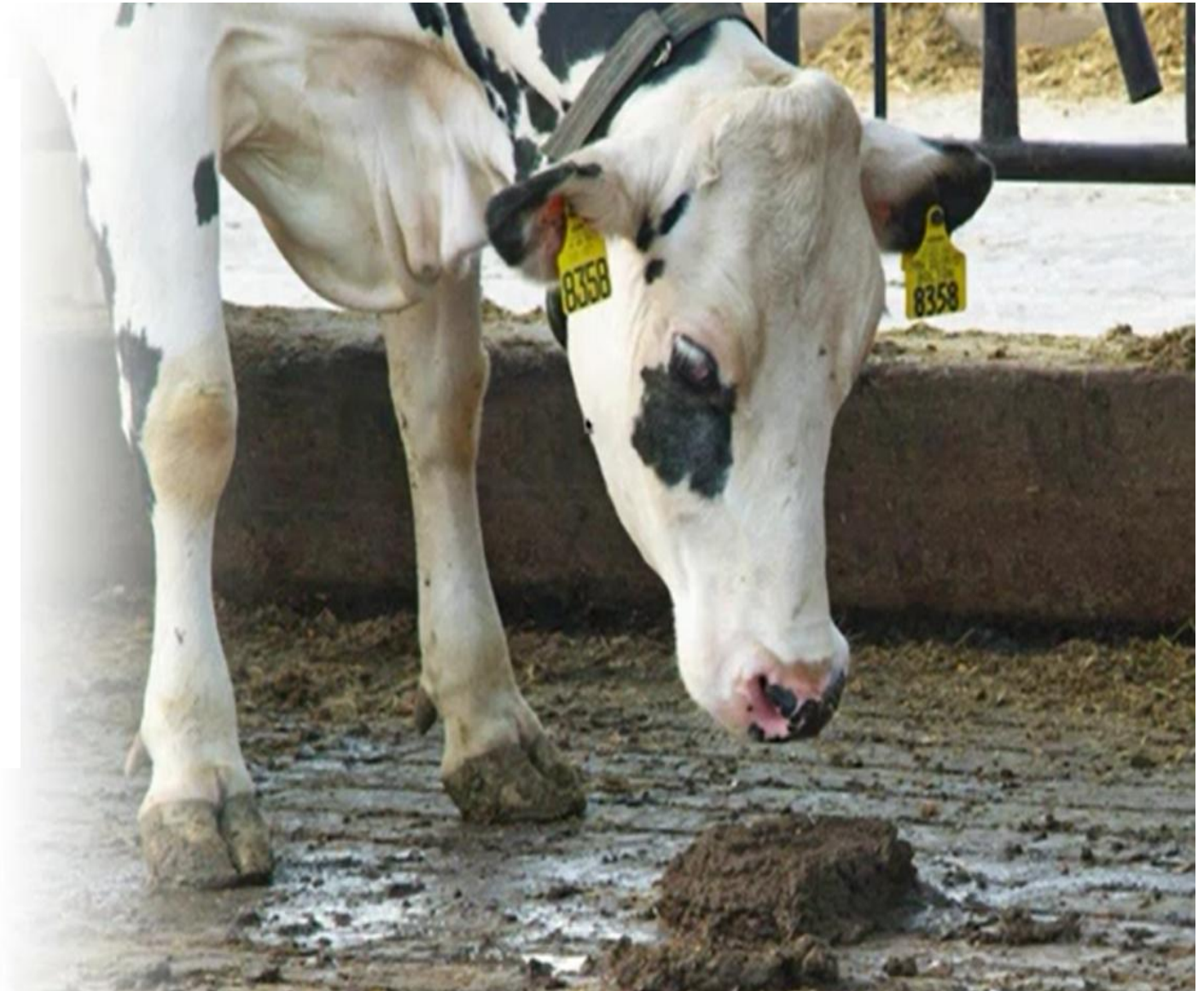

Визначення сечовини в молоці дає наступні відповіді:

- засвоєність протеїну організмом
- забезпечення енергією
- яким чином реагувати з боку раціону
- підозра на хронічні процеси в печінці (індивідуально)
- забезпеченість раціону транзитним білком в порівнянні з протеїном молока
- надлишок в раціоні швидкого розчинного білку
- чого чекати від відтворювальної системи

Оцінка калу

Кал дає наступні відповіді:

- перетравність
- достатнє споживання води, солі
- забезпеченість раціону загальним, розчинним і перетравним протеїном
- забезпеченість клітковиною, крохмалом
- чи страждають корови підгострим ацидозом рубця
- наявність в кишечнику запальних процесів

Бал	Зовнішній вид	Фактори годівлі
1	Дуже рідкий, консистенція пюре, не утворює кілець та ямок, розтікається	Надлишок: протеїну, крохмалу, мінералів Недостача: клітковини
2	Не тримається кучі, розтікається, менше 2,5 см висотою, утворює кільця	Так як при 1, Сочні корми, випас
3	Консистенція вівсянки, кучка висотою 3,5 см, 4 – 6 кілець/ямок	Збалансований раціон
4	Плотна кучка, не прилипає до взуття, не утворює кілець/ямок	Недостача: перетравного протеїну, крохмалу Надлишок: клітковини кал сухостойної корови
5	Плотні шари калу, висотою 5 – 10 см, нагадує кінський кал	Так як при балі 4 Обезводнення

Шкала оцінки калу

	Шкала				
	1	2	3	4	5
Високо продуктивна група	<5%	<20%	>80%	0	0
Низькопродуктивна група	0	<10%	>90%	0	0

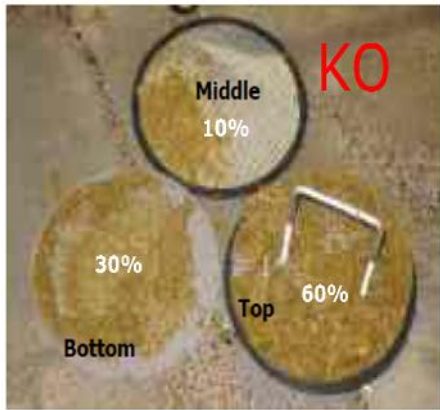
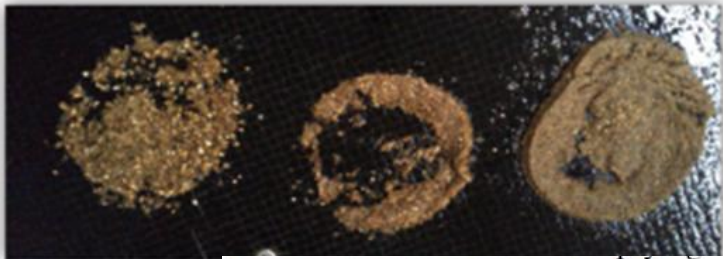

Дослідження калу. Промивка.

Дослідження калу. Промивка.

Оцінка ходи

Бал	%	Зниження продуктивності	Зниження споживання сухої речовини
1	75	нема	нема
2	15	нема	1%
3	9	5%	3%
4	<0,5	17%	7%
5	<0,5	36%	16%

Оцінюйте ходу 30-50 голів з групи або більше ніж 60%

Відповідність кондиції тіла корів до стадії лактації

Body Condition Scoring as a Tool for Dairy Herd Management from PennState Extension

	Днів доїння	Кондиція тіла		
		Ціль	Min	Max
Розтел	0	3,5	3,25	3,75
Рання лактація	1-30	3	2,75	3,25
Роздій	31-100	2,75	2,5	3,0
Середина лактації	101-200	3,0	2,75	3,25
Кінець лактації	201-300	3,25	3,0	3,75
Запуск	>300	3,5	3,25	3,75
Сухостій	-60-1	3,5	3,25	3,75

розрахунок раціону та надання рекомендації (звіт)

	Unit	Price	Qty	Cost	Unit	Price	Qty	Cost
25. AlltechMegaDigi1	kg	28.0000	1.1000	30.8000				
ConS# 420733	kg	0.0000	0.1000	0.0000				
MaS# 581658	kg	0.0000	0.1000	0.0000				
Corn grain	kg	0.0000	0.0000	0.0000				
Corn HiloopH0000	kg	0.0000	0.0000	0.0000				
Rapeseed EP34	kg	0.0000	0.0000	0.0000				
Soybean Meal 44	kg	1.7000	1.7000	2.8900				
Wheat	kg	0.0000	0.0000	0.0000				
Fat Integrac	kg	0.4000	4.4000	1.7600				
- LACToneBASIC	kg	0.0000	4.4000	0.0000				
Na bicarbonat	kg	0.1000	1.0000	0.1000				
Oxygen	kg	0.1000	10.0000	1.0000				
Ca carbonate	kg	0.1000	0.0000	0.0000				
Mg Oxide	kg	0.0000	1.0000	0.0000				
Na chloride	kg	0.0000	0.0000	0.0000				
Na sulfate	kg	0.0000	1.0000	0.0000				
P-Monocalcium	kg	0.0000	0.0000	0.0000				
MaS# 252141	kg	0.0000	0.1000	0.0000				
MaS# 202144	kg	0.0000	0.1000	0.0000				
MaS# 471842	kg	0.0000	0.1000	0.0000				
Barley Straw	kg	0.0000	0.1000	0.0000				
ConS# 370937	kg	0.0000	0.1000	0.0000				
Total				44.8500				39.3400
								21.6150

Element	Unit	Value	Target
Dry matter	%	89.88	87.0
Ca	%	212.88	0.827
Ca 380	%	160.17	0.480
P	%	110.53	0.433
P 380	%	75.78	0.287
P Microflora	%	34.08	0.084
Fe	%	115.38	0.482
Fe 380	%	37.83	0.147
Fe Microflora	%	73.02	0.287
N	%	287.03	1.134
N 380	%	272.55	1.047
Na	%	100.98	0.430
Na 380	%	104.48	0.480
Cl	%	78.58	0.312
Cl 380	%	78.48	0.290
S	%	88.43	0.351
S 380	%	50.15	0.280
S Microflora	%	35.61	0.134

Element	Unit	Value	Target
Dry matter	%	89.88	87.0
Ca	%	212.88	0.827
Ca 380	%	160.17	0.480
P	%	110.53	0.433
P 380	%	75.78	0.287
P Microflora	%	34.08	0.084
Fe	%	115.38	0.482
Fe 380	%	37.83	0.147
Fe Microflora	%	73.02	0.287
N	%	287.03	1.134
N 380	%	272.55	1.047
Na	%	100.98	0.430
Na 380	%	104.48	0.480
Cl	%	78.58	0.312
Cl 380	%	78.48	0.290
S	%	88.43	0.351
S 380	%	50.15	0.280
S Microflora	%	35.61	0.134

Підсумок

❑ Ефективність корму:
>1,5 л молока/СР по стаду

❑ Споживання СР мінімум 3,5% ВТ

❑ Якісні показники в середньому по породі

❑ Соматика < 2 до 150,000

❑ Днів лактації < 180 (відповідно сезону)

❑ Приріст у телят > 0.8 кг / день

❑ ЗЗР величина часток: 10/45/45

❑ Сечовина в молоці: 17 – 25 мг/дл

❑ Оцінка калу: >80% --бал 3

❑ Оцінка калу промивка: > 10/30/<60

❑ Оцінка ходи: <10% -- бал 3

❑ Оцінка кондиції: 2,75 –3,25

Animal Health Matters.
For Safe Food Solutions.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

Federal Department of Economic Affairs,
Education and Research EAER

State Secretariat for Economic Affairs SECO

Дякую.